

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TDNING

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Mons. Lanes.

Presidenten Fallières.

Mons. Pichon.

Mons. Mollard.

Våra franska gäster.

FÖR FÖRSTA GÅNGEN gästar i dessa dagar en fransk statschef Sveriges kungadom, och trikolorens färger blandas med de svenska dukarnes gula och blå. Som en kär och hyllad gäst hälsa vi den lysande franska republikens president, så visst som fransk anda och fransk kultur alltid legat svenska hjärtan och sinnen nära. Vi smycka därför ock med glädje vår första sida med bilderna af våra kärkomna gäster, presidenten Armond Fallières och hans celebra följe, bland hvilket främst märkas republikens nuvarande utrikesminister mr Pichon, öfverceremonimästaren mr Mollard, presidentens måg och generalsekreterare mr Lanes och som representanter för presidentens militära kabinetts kommandör kaptenen Keraudren samt öfverste Griache.

Mons. Keraudren.

Mons. Griache.

Foto Léon Bouet.

Mathilda Roos.

HVIT OCH BLID bland sina kuddar, njutande i fridfull trötthet af en vindstilla mellan tvänne anlopp af sjukdomen, hvars vågor tillstades att gå så höga, innan stormen bedarrade och hafvet blef lugnt i solnedgången — hvit och blid minns jag henne från mitt sista besök i hennes sjukrum. Det var ett rum att dämpa steg och röster i, att dämpa också medlidandets smärta, därför att den sjuka själf var så lugn. Med mera lugn glädje talar man icke om en semesterresa, än hon om sin bortgång, med mera behärskning icke om det enklaste obehag, än hon om den kamp, som hon visste skulle komma dessförinnan. Detta var på senvintern, sedan dess hä bud då och då nått en från diktarhemmet vid Stocksund, som blifvit en boning för lidandet och en förgård till döden, bud om växande plågor och en längtan efter hvila, som växte ännu mera.

Nu har den kommit. I slutet på förra veckan afled Mathilda Roos i sitt hem i Stockholm, 55 år gammal.

Och den diktarbana, som härmed är avslutad, vittnar om ett så pliktstroget och framgångsrikt arbete, att tacksamheten öfver, att

SENAST TAGNA PORTRÄTT AF FÖRFATTARINNAN MATHILDA ROOS.
A. BLOMBERG FOTO.

· KVINNAN · SOM ·
· ARBETAR ·
· IV · FABRIKS-
· ARBETERSKAN ·

därjämte bör ha erfarenhet från flere sådana för att få en öfverblick af ställningen i dess helhet.

EN OCH ANNAN af Iduns läsare torde möjligen erinra sig den artikel för ett par månader tillbaka, där jag sökte ge några allmänna synpunkter på fabriksarbeterskan i relation till samhället.

Sedan dess har jag genomvandrat några verkstäder och fabriker med kvinnliga arbetare, men jag måste erkänna att jag själf mest har intryck af att ha företagit en turistfärd i främmande land. Starkare än förut har jag den känslan, att i grunden endast den, som lefvat det lif fabriksarbeterskan för, som gifvit sina år till fabriken, sin nervkraft och sitt blod till maskinen, som med trötta fötter nött vägen morgon och kväll mellan fabriken och den trånga bostaden, endast den skulle ge den naket sannfärdiga skildring, som man helst skulle lägga fram.

Och icke ens den! Eftersom det är en så pass skillnad på fabrik och fabrik, att man helst

Det är denna olikhet, som mest frapperat mig, trots att jag, som ofta händer turister, nog sett mer af solsidan än skuggsidan af fabriksarbeterskans lif. De flesta af de fabriker och verkstäder jag besökt, ha nämligen varit gamla, stora och solida företag, där också aflöningarna på det hela äro bättre reglerade än på de smärre fabriker, och där sparkassor, sjuk- och begrafningskassor finnas.

På den ena fabriken ser man alltså hufvudsakligen glada och vänliga ansikten, bleka af det myckna innesittandet men icke härjade, kläderna äro hela och rena, så långt arbetet tillåter, och framför allt praktiska och enkla, och hållningen säger tydligt: Man vet att ta vara på sig.

På ett annat ställe är helhetsintrycket det motsatta, på åter ett annat möter man den största blandning. Den ena arbeterskan vittnar genom hela sin person från den tofviga

en lidande kvinna fått ro, icke behöfver blandas med besvikelse inför en i förtid afbruten lifsgärning.

Ett arbete som Hvit Ljung — som bekant det sista fröken Roos skref, innan hon för mer än halftannat år sedan lade ner pennan — är väl den värdigaste avslutning på hennes litterära alstring vi för hennes minnes skull kunnat önska. Vi få här koncentrerade de flesta af de egenskaper man — genom att från denna sista länk följa kedjan förbi »Maj», »Genom skuggor», Djupets sagor», »Helgsmålsklockan» och »Marianne» fram mot debutromanen »Höststormar» — finner vara de utmärkande för hennes författareskap: det kärleksfulla sinnet och minnet för hvardagslivets smålustigheter och småtråkigheter, lika typiskt kvinnlig som den lätt väckta, lätt i exatatisk hänförelse öfvergående känsligheten, och den religiösa öfvertygelsen, som genomströmmade hennes verk likt blodet ådrorna.

I numret för den 18 juli, jämnt ett år före hennes dödsdag, bragte Idun ett par bilder från Mathilda Roos hem — det var i sammanhang med införandet af hennes nu i dagarna i bokform utkomna arbete »Maj». Förut hade hon i Idun bl. a. publicerat den af sina romaner, som kanske stod konstnärligast högst: norrlandsskildringen »Helgsmålsklockan».

E.—ER.

luggen ner öfver det slappa, grå ansiktet till de solkiga snedgångna hvita dansskorna, som sticka fram under den trasiga klädningskanten, om det lif hon för bredvid arbetet, och som tar hennes krafter från detta, den andras hela böjda väsen berättar om kampen mot en smygande sjukdom, och mot den fattigdom som kommer af minskad arbetsförtjänst, medan kamraten bredvid, hvars flinka vänstra hand bär de två släta ringarna, återigen är så vårdad och nått man kan önska. Den gamla kvinnan, som endast kan användas till de enklaste sysslor, arbetar med darrande trötta händer invid den halfvuxna flickan, som nyss rangerats in i rullorna.

Vill man mäta den moraliska ståndpunkten hos personalerna vid de olika fabriker efter antalet fria förbindelser och utom äktenskapet födda barn, kan man också få de mest olika resultat. Vid en fabrik, berättade mig förståndskan för den kvinnliga afdelningen, att på en tid af jag tror det var trettio år bland »hennes flickor», omkring 175 st., endast fem oäkta barn blifvit födda, på en annan fabrik, där antalet kvinnliga arbetare är öfver 400, upplyste förmanen att »nästan alla, de må vara gifta eller ogifta, ha någon anhörig, i de flesta fall ett barn, därhemma att se till och få använda sig af tillåtelsen att komma senare till arbetet.» Att tala om immoralitet här vid lag är emellertid i många fall orättvist, i de fall, då barnen äro födda i reguljära förbindelser, hvilka icke legaliserats, t. ex. därför att skatten skulle sprungit upp i höjden från några kronor till 60, 70 kr, om man gift sig och nödgats sammanräkna sina inkomster. Sedan nu riksdagen medgifvit gift kvinna att ha egen debetsedel, hvilket utom kommunal rösträtt ger henne förmånen att få skatta för sig liksom ogift kvinna, kommer emellertid denna för industriens män och kvinnor kännbara praktiska olägenhet, med äktenskapet att försvinna. Att den är af så stor betydelse, beror därpå, att arbeterskan, sedan hon bildat eget hem, i de allra flesta fall måste kvarstå i arbetet, emedan hennes förtjänst

Mjuk och elastisk gång

tillhöra de egenskaper som gjort

till "Damernas Favorit".

Försäljes i finare skoaffärer öfverallt — till populära priser — och tillverkas af Ludvig Traugott, Stockholm.

trefnaden och därmed höja tonen bland arbeterskorna. Likgiltighet och försumlighet, att nu icke tala om dåligt föredöme från de öfverordnades sida ha naturligtvis motsatt verkan. En fabriksarbeterskas lif är icke lätt, det är

Profvet.

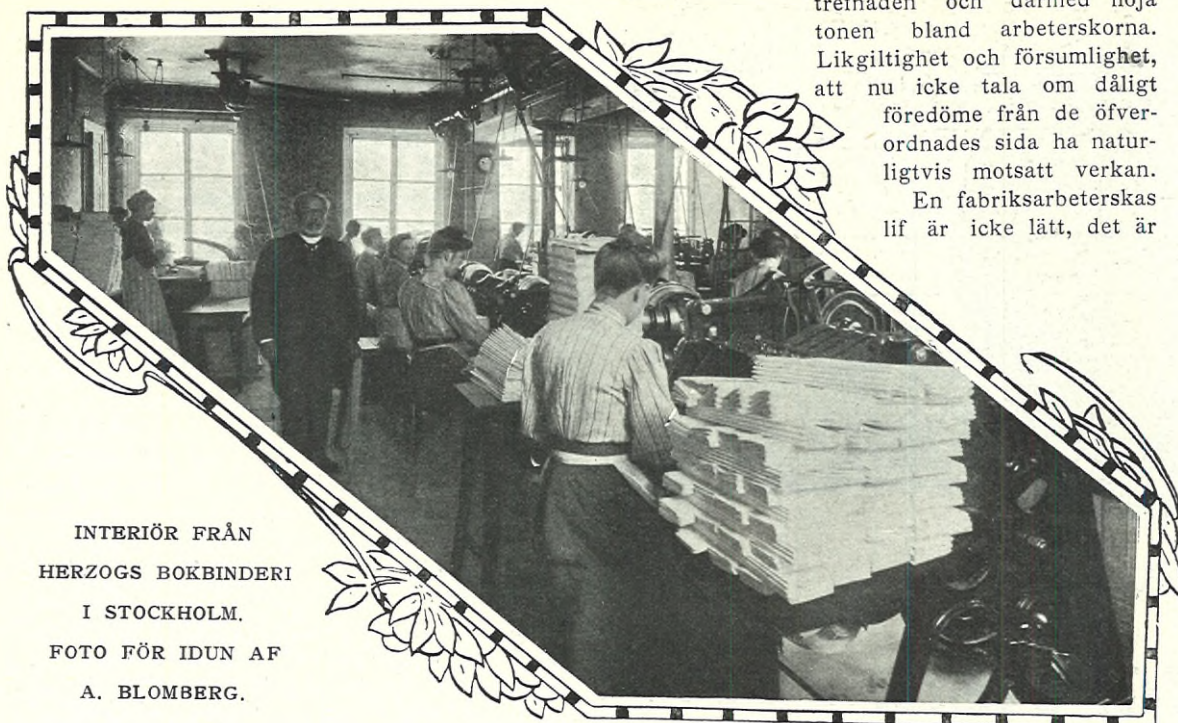
EN NYLIGEN I PRESSEN synlig vädjan till allmänheten från en auktoritet på sinnessjukvårdens område att fara varligt fram med de sinnessjuka, illustreras på ett slående sätt i fiktionens form af följande novell af det kända märket Steffen.

DET VAR nu ett par månader sedan Arent Karhm åter tillträdde sin befattning. Största delen af sommaren hade han i sällskap med en vän tillbragt på en rekreationsresa, och af allt att döma var han nu fullt återställd från den sinnessjukdom, som angripit honom för något öfver ett år sedan. Fullt återställd?

Var han verkligen det? Kunde inte detta förfärliga ännu en gång slå ned på honom, kanske då han minst anade det? Kunde han verkligen fullt förlita sig på, att läkaren, hans anhöriga, hans förmän och kamrater verkligen trodde honom vara riktigt botad, eller att de endast låtsade sig tro det för att de icke nådes annat? Han kunde ej frigöra sig från dessa frågor, men ägde ej mod att öppet uttala dem till mer än en enda, till Hervor, hans forna trolofvade, hon, som, det kunde han fullt och fast tro, var fullkomligt öfvertygad. Men all hennes ljusa, friska tillförsikt att de nu ägde rätt att blifva lyckliga kunde ej öfvertyga honom själf. Han vågade ej, och så hade deras trolofning, som han genast under en ljusare period af sitt omtöcknade själstillstånd, trots hennes protester, brutit, ännu inte återknutits. Ty den dolda oro, som han ibland tyckt sig spåra hos sin omgivning, uttryckt kanske endast i en blick, ett tonfall, hvars innebörd han till det mesta själf skapat, kunde försätta honom i det djupaste svärmod och åter rifva upp det söfda tviflet.

Till sist hade tvifvelsjukan så börjat martera honom, att han i allra största hemlighet företagit en resa till hospitalsläkaren. Denne hade under tystnad åhört honom, afgifvit de mest lugnande försäkringar, utan att dock nämna, att han tid efter annan gjort sig underrättad att hans forne patient på det mest mönstergilla sätt skötte sin mycket kräfvande tjänst. Läkaren hade också upprepat, att han utan alla skrupler kunde gifta sig när som helst samt slutligen mycket allvarligt uppmanat

INTERIÖR FRÅN
HERZOGS BOKBINDERI
I STOCKHOLM.
FOTO FÖR IDUN AF
A. BLOMBERG.

icke kan undvaras. Hör hon till de relativt högt aflönade, t. ex. den yrkesskickliga cigarrarbeterskan, som kan ha en 3 till 3,50 om dagen enligt upplysningar från Wilh. Hellgrens stora cigarrfabrik här i Stockholm, kan hon t. o. m. förtjäna mer än mannen i en annan industrigren.

Fabriksarbeterskan blir oftast en dålig, okunnig husmor, säges det, men hur skall man begära bättre af henne, som kanske redan vid 12, 13 år — såsom exempelvis på bokbinderier och cigarrfabriker — började gå på fabrik, och som före, ofta alltså äfven efter sitt giftermål har en arbetstid af 50 timmar i veckan och mera. En husmor, som från tidigt på morgonen till sent på kvällen, "från 7 till 7," måste hålla i med ett tröttande och ofta förslöande arbete, kan icke ha mycket energi kvar för hustrulikheterna.

Ackordsarbete tyckes vara det vanligaste på fabriker, och när därför inkomsten direkt beror på arbetsintensiteten, måste den, som är angelägen om förtjänsten, drifva upp den till det yttersta. Denna stumma, andlösa, spända brådska präglar arbetet vid fabriker. Oaktadt en främlings besök väcker en tydlig nyfikenhet, unnar man sig icke mycken tid till granskning, några spanande blickar, ett sakta sorl, och så böjas hufvudena åter mot arbetet, och snabba händer utföra med ökad ifver de få, ständigt återkommande greppen, som de nu efter årtals öfning utföra med nästan samma precision som deras stumma kamrat maskinen.

För arbeterskornas hållning har den personliga ledningen vid fabriken sin stora betydelse, äfven om på senare år inflytandet börjat glida öfver på andra ledare. Det var nog ingen slump att på de två platser, där arbeterskorna gjorde det mest genomgående trefliga intryck: Guldsmedsbolaget på Söder och Herzogs bokbinderi, den personliga uppsikten sköttes af två personer, som fattade sin uppgift vidare än som blott arbetspådrifvare, som kände sig stå i ett visst ansvar för arbeterskornas hälsa och sätt att skicka sig. Högsta vederbörandes tillmötesgående och omtänksamhet, genom hygieniska anordningar och genom att låta maskiner utföra det tyngsta arbetet, genom att bereda arbeterskorna tillfälle att laga sin middag på arbetsplatsen såsom på Guldsmedsbolaget, genom att organisera sjukkassor o. d. gör också mycket till att minska arbetets mödor och vådor, öka

enformigt, dödande enformigt, det har sina bestämda yrkesfaror, olika för hvart fack, och det är så knappt betalt som regel — äfven om det vid vissa fack, där yrkesskicklighet fordras, kan åka upp till 20 kr. i veckan och däröfver — att livsvillkoren utom fabriken måste bli de allra tarfligaste.

Men att just alla dessa olägenheter, dessa svårigheter, dessa kroppsligt och andligt nedtryckande och hämmande livsvillkor kunna, när de mötas och besegras af en energisk vilja, tjäna till att härda och mejsla ut personligheter, som väcka intresse och beundran, det har jag själf erfarit. Jag har träffat arbeterskor, unga och äldre, med oförvillad och nykter blick på lifvet, en praktisk klokhet att arrangera sig med de möjligheter som stå till buds, en själfskänsla och själfaktning, en vakenhet, en skärpa och själfständighet i omdömen, som kvinnor med mycket större förutsättningar, större bildning och bättre tid att vårda sin själ och kropp sakna. Fastän dessa arbeterskor naturligtvis äro undantagen, och man ut från dem ej kan bedöma kåren, har jag dock icke kunnat undgå att till slut högt proklamera deras befintlighet med all den beundran man måste känna för människor som tagit sitt lif, sådant det är, i sina händer och format det till en helhet, utan stora proportioner, må vara, men det bästa som kunde göras af materialet.

De interiörer vi med benäget tillstånd från respektive bolag tagit å arbetslokaler äro afsedda att ge ett par fullkomligt fristående bilder af arbeterskan i sin dagliga gärning.

ELIN WÄGNER.

INTERIÖR FRÅN GULDSMEDSBOLAGETS VERKSTÄDER I STOCKHOLM.
A. BLOMBERG FOTO

Barngarderoben är en svensk upplaga af den enda utlandt existerande tidningen i denna bransch och står i förbindelse med kontinentens förnämsta barnklädersaffärer och erhåller från dem rikhaltiga mönster till allt hvad som hör en välförredd barngarderob till. Tidningen är också tongivande på sitt område samt utgifves på flere språk och i kolossala upplagor.

Barngarderoben

Pris för helt år 3 kr., halft år 1: 60 kr.
Lösnummer 30 öre.

Barngarderoben utkommer med ett rikhaltigt illustrerad nummer i mån., åtföljdt af en dubbelsidig mönsterbilaga med en mängd tillklippningsmönster. Den bör sålunda blifva af ofantligt värde för hvarje moder, helst som den darrjämte lämnar henne en god hjälp med barnens sysselsättande, och gifver mer än tillräcklig ersättning för prenumerationspriset.

E. N. Söderberg:

Sommarvisa.

SUSA, SUSA, sommarvind,
väck med milda fläktar
hälsans rosor på hvar kind,
hvilken blek försmäktar!
Humlesurr och fågelsång,
löfvens dallring, källans språng
till en solskensvisa bind!
Susa, susa, sommarvind!

Glittra, glittra, sommarsjö!
Likt ditt svall, som speglar,
huru strömolnsflockars snö
öfver fästet seglar,
må vår blick, af intet skymd,
fånga blott den klara rymd,
där allt mörker måste dö.
Glittra, glittra, sommarsjö!

Lys oss, lys oss, sommarsol,
medan än du får det;
Snart det mörknar vid vår pol,
tidens flykt oss spår det.
Långt och hårdt blir vinterns tvång,
innan våren än en gång
väcker vifva och viol —
lys oss, lys oss, sommarsol!

Grönska, grönska, sommarskog!
Ur din svala gömma,
dit oss längtan ofta drog,
ungdomskrafter strömma.
I din famn oss återgif
något af den ro vårt lif
med sin kamp och äflan tog!
Grönska, grönska, sommarskog!

Blomma, blomma, sommaräng,
medan det dig unnas,
innan obevekligt sträng
höstens dom förkunnas!
Redan hvässes liens bryn
och mer trånadsfullt vår syn
dröjer vid hvar örtesäng . . .
Blomma, blomma, sommaräng!

honom att låta allt grubbel och alla tomma inbillningar fara, ty sådant var alls inte nyttigt, utan i stället söka vara glad och förtröstansfull. Han var nu frisk, därvid skulle han hålla fast.

Men han gick därifrån mer bedröfvad än han kommit.

Grubbel och tomma inbillningar . . . Hvad menade läkaren med det? Låg inte däri en antydning, att det likväl fanns en fara, som lurade på honom, mot hvilken han måste vara på sin vakt?

Det var ju underligt detta, att han inte ens vågade förlita sig på den erfarna läkarens omdöme. Med Hervor var det ju något helt annat. Hennes kärlek kunde ju förvilla hennes uppfattning, och man tror ju så gärna det man vill. Men kärleken kan nog också vara genomträngande klarsynt, och så var det nog med syster Ella, den som näst Hervor stod honom närmast af alla. Ella var så klok och skarpsynt, och på samma gång så bottenärlig, å, om han blott vågat fråga henne, hvad hon tänkte om honom! Men just för att hon var sådan, vågade han ej. Han darade för det svar han kunde få. Och just hos henne hade han trott sig varsna tviflet starkare än hos andra. Å, om bara Ella kunde tro, då skulle han också själf kunna . . .

Han gömde ansiktet i händerna, där han satt ute på verandan, lyssnande till en af Schuberts smekande, vemodsmättade melodier, som på afstånd tonade fram till honom i den stilla sommarkvällningen. Han visste, att det var Hervor, som nu talade till honom så gripande sorgset, ty hon hade sökt sig en annan verkningsskrets och skulle i morgon resa därifrån. Tårarna stego honom i ögonen, och han måste uppbjuda all sin styrka för att icke skynda till henne, smyga sig bakom henne, lägga händerna öfver hennes ögon, sin mun mot hennes kind, som han så ofta gjort förr, när hon satt och spelade, men — det fick icke ske.

Ella, som satt ett stycke ifrån honom, iakttog honom förstulet med oro. Hvart skulle väl detta djupa svärmod leda? Hon såg från brodern ned till sin lille gosse, som lekte nere i trädgården, sonen och brodern, de två, de voro nu, sedan hon förlorat sin make, de käraste hon ägde i världen.

Lille Elis var outtröttlig att samla grus i sin lilla skottkärra. Han höll på att uppföra en fästning, och litet emellanåt sprang han upp till sin mamma för att berätta om sitt viktiga förehavande. Han försökte också intressera morbror Arent, men då detta inte lyckades, vände han sig med en litet förolämpad min ifrån honom. Annars voro de mycket goda vänner, och Elis visste intet bättre, än när han fick morbrodern att leka med sig, och det fanns inte heller någon, som för en eller annan stund så kunde lifva upp Arent som den lille gossen.

Också Ellas försök att inleda ett samtal misslyckades totalt. Hennes bror tycktes försjunken i djupa tankar, men plötsligt reste han sig, gick ner i trädgården och började rastlöst vandra fram och åter. Han gick ner ett slag åt båtbyggnaden, stannade litet och såg ut öfver sjön, som låg där så lockande vacker och stilla i aftonbelysningen, allt under det tonvågornas milda sorgsna smekning kallade, manade, bådo . . .

Så var han framme hos Elis, lyfte upp honom och svingade honom högt i luften, så att den lille gallskek af förtjusning. När han släppte ner honom, gick han upp på verandan till systemen.

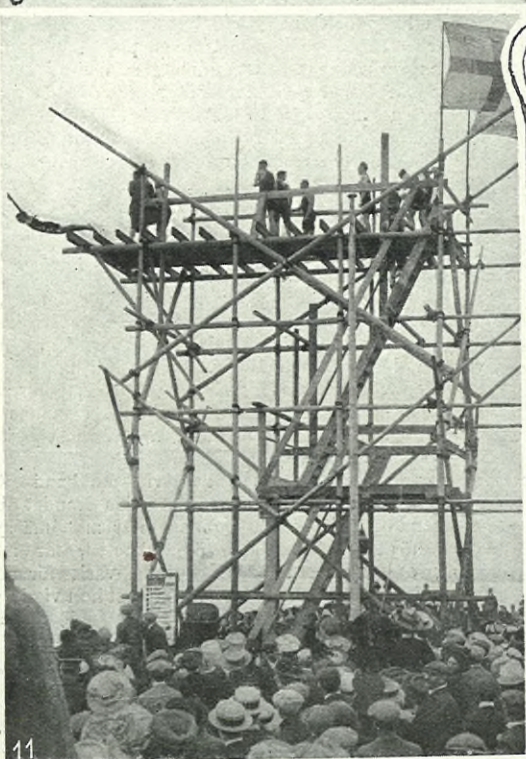
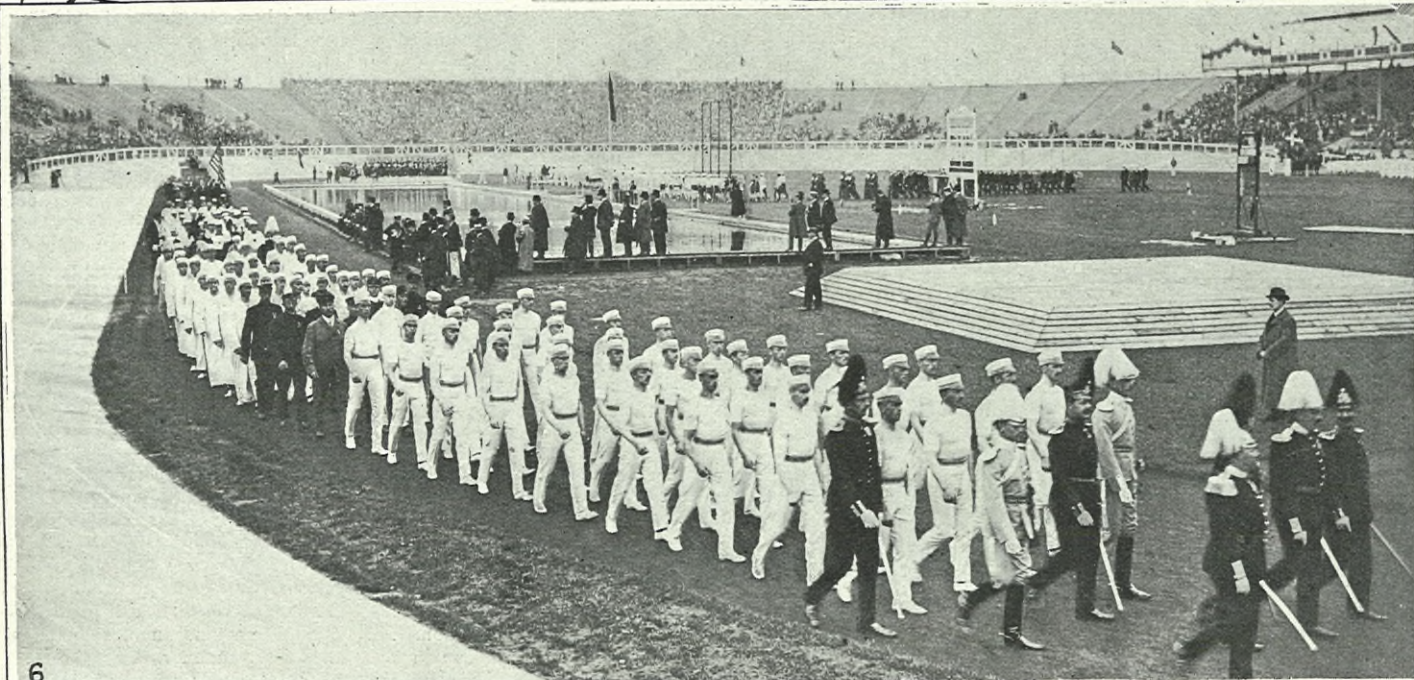
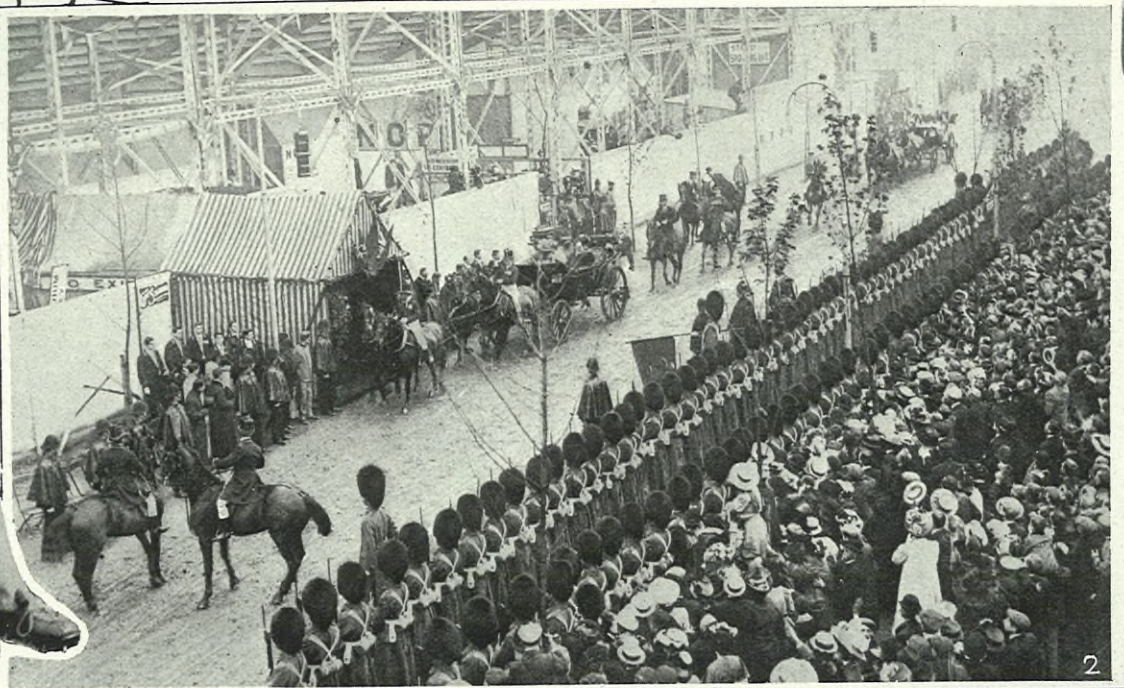
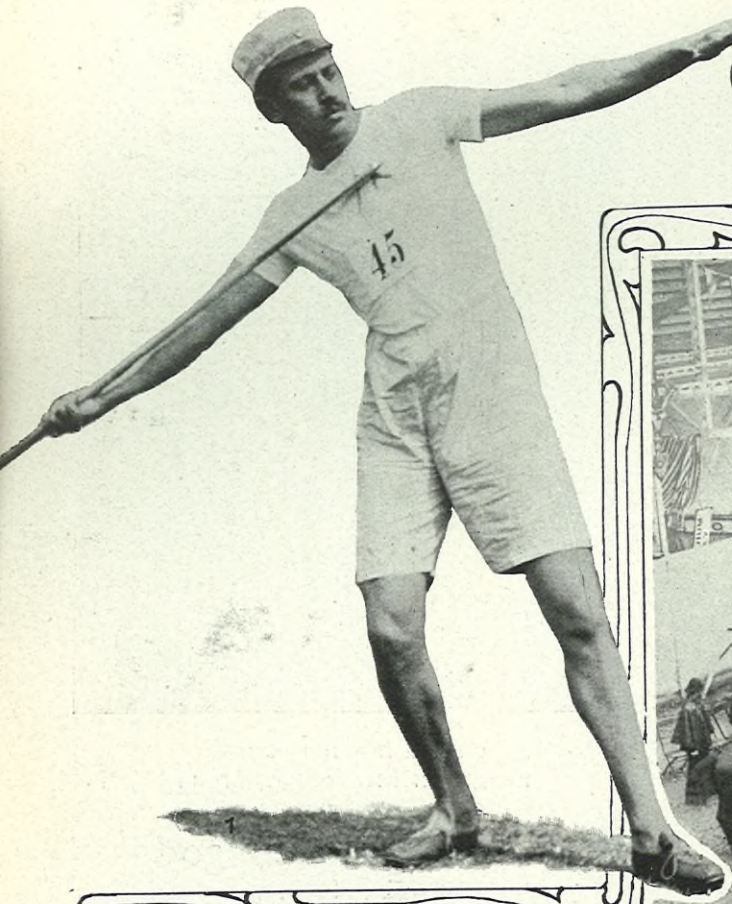
»Hör du Ella,» sade han litet brådslande,

**Skönhet
är
makt.**

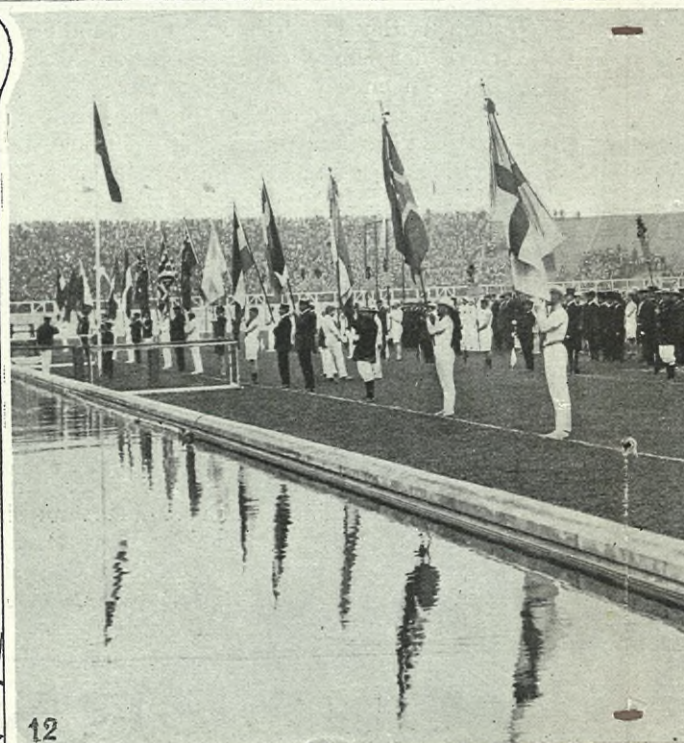
För hvarje dam torde det vara af största intresse att taga kännedom om sättet för en rationell hudvård. Detta tillfälle gifves i de värdefulla praktiska råd som erhållas uti vår stora bok afhandlande **Skönhetens hemlighet**. Boken erhålles gratis och franko. Tillskrif oss i dag.

**Parfumeri
Louise,
— Stockholm. —**

Sveriges segrar på

VÅRA IDROTTSMÄN ha ännu en gång höljt sitt fosterland med ära, och särskildt har den svenska gymnastiken firat en lysande triumf, då den enhälligt hyllades som segervinnare i världskonkurrensen på olympiska spelen i London. Af våra bilder därifrån framställer nr 1 den celebre sportsmannen hr Erik Lemming, som med glans eröfrade sin guldmedalj och världsrekordet i spjutkastning. På bild 2 se vi det engelska konungaparet anlända till Stadion vid den högtidliga öppningen. Fig. 3 ger en bild af vår kände snabblopare hr John Svanberg, omedelbart efter hans glänsande seger i försökslopp på 5 eng. mil. Bild 4 visar oss engelska kungaparet, hertigen af Connaught samt svenska och grekiska kronprinsparen i den kungliga logen vid invigningsfesten och på 5 göra vi vår kronprins sällskap ned på arenan och slå oss i samspråk med funktionärerna. Svenskarnes ståtliga förbimarsch på invigningsdagen, med ledarne i paraduniform i spetsen, därefter gymnaster, skyttar, simmare, idrottsmän och sist dragkämpar, synes på bild 6. Bild 7 framvisar det svenska

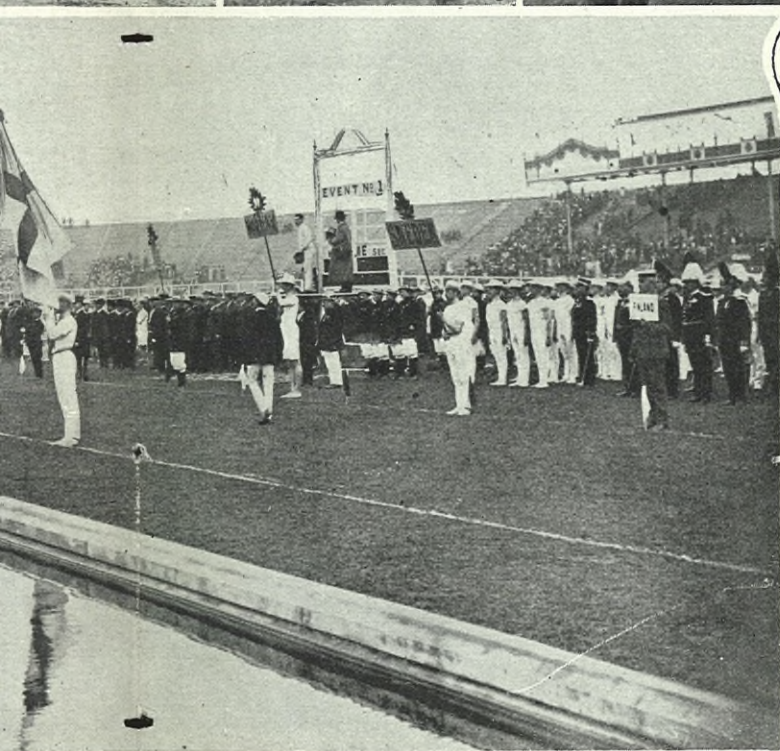
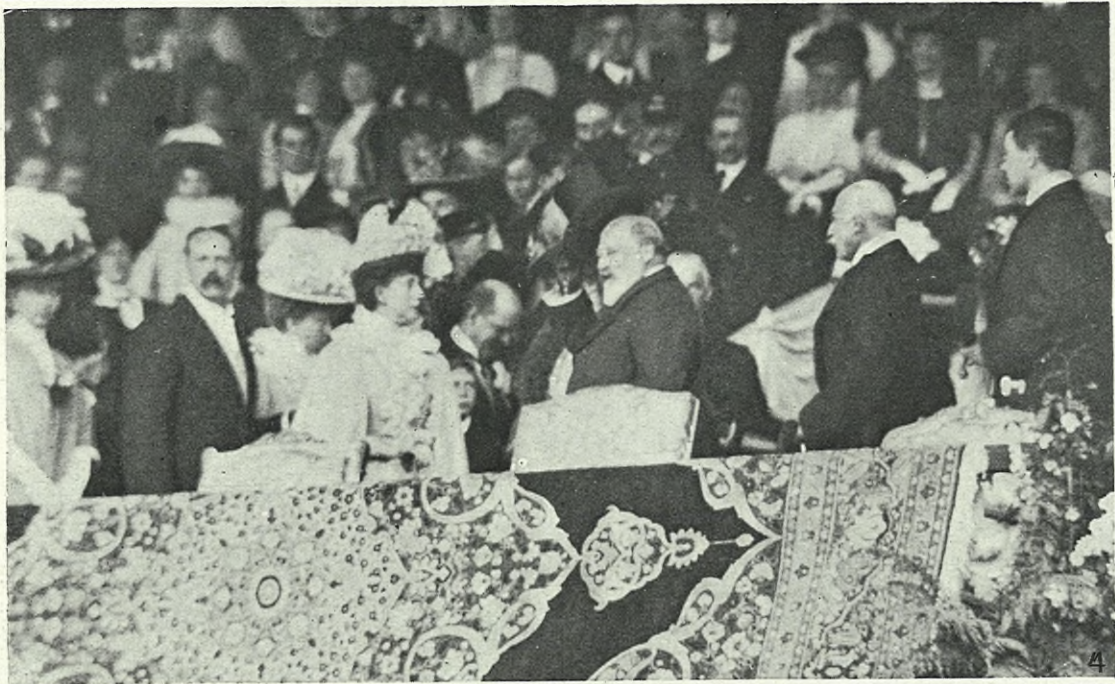

6

7

12

Olympiska spelen i London.

skyttelag, som tog första pris vid skjutning å löpande rådjur. De äro från vänster, stående: hrr A. Swahn och A. Knäppel sittande: hrr O. G. Swahn och E. O. Rossell. Hr O. G. Swahn eröfr de dessutom guldmedalj i den individuella målskjutningen. N:r 8 presenterar hr C. J. Rundberg som sköt 15 prickar eller det högsta möjliga å 500 yards lagskjutning. N:r 9 framställer de svenska gymnästernas intåg på den stora täflings- och segerdagen och på 10 se vi dem midt i aktionen, anförda af kaptan Wallenius (i hög hatt). 11 ger en bild från de svenska simmarens uppvisning, på 12 saluera de olika nationernas jämtärare, den engelske konungen. Längst till höger synas finnarne, bärande ett litet plakat med ordet Finland, då tsaren förvägrat dem att föra finsk flagga. Bi.d 13 slutligen visar hr Bruno Söderström i ett af hans glänsande stafhopp.

UR DRÖMMENS SKISSBOK
af Fredrik Vetterlund.

Men för oss själva kan drömmen röja vårt eget innerstas hemligheter; den kan visa oss hvilka vi äro, påpeka sympatier och antipatier, som vi annars knappt vilja erkänna eller som kanske ej rätt äro medvetna för oss. Oberoende af viljan, kan den icke ljuga. Estetiskt sedt, äro därför äfven dess stämning och bildskrift i intim mening våra egna, ej förfalskade af andra sjäalars påverkan, såsom lätt blir förhållandet med de bilder en konstnär afsiktligt skapar. Min ofvannämnda uppsats antyder just bland annat, huru det finns en parallellism mellan konstnärligt skapande och dröm, huru drömmarne just äro ofrivilliga själspoem och hur rik denna syntetiska och oupplösta poesi kan vara i jämförelse med mången, äfven intensiv vaken stämning. Men att vidare utveckla detta hör icke hit — här.

Jag antydde nyss, hur man kan söka fasthålla sin dröm genom förnyade minnesakter. Ett sätt vore att uppteckna den omedelbart efter uppvaknandet, att skissera den i all dess nyckfulla orimlighet — kanske medföljer då för upptecknaren själf, om icke för andra (och för andra är slikt knappast afsedt), själfva det osägliga, innerligheten, svärmodet, lyckan — och blir kvar som en själens skatt.

Så har tydligen den person tänkt, ur hvars papper följande drömmar äro meddelade. Han har velat kvarhålla dem för sig; att söka verkligt öfverföra dem på andras inbillning, har han väl däremot icke tänkt sig, enär han rätt och slätt nedskrifvit dem utan konstnärlig omformning. Men just på detta sätt ha de erhållit mera faktisk pålitlighet. Jag tager mig därför med vederbörandes tillåtelse friheten att meddela några stycken precis sådana de föreligga, intima, antydande, med för främlingen naturligen obekanta relationer till den drömmandes privata öden — hvilket blir ett minus, ty däri låg väl själfva kvintessensen för den drömmande — men ändå, gissar jag, så till vida allmängiltiga, att hvar människa har sina motsvarande. Något annat skall läsaren ej vänta af dem, något "spännande" eller dramatiskt; de endast uppteckna intrycket så som man upptecknar i en sjukjournal eller liknande. Här tryckas de diplomatiskt noggrant, blott med utelämnandet af några namn på orter och personer.

Alltså!

1) Tycker att sedan far dött, mor flyttat in i en hydda, som jag ser lågt nere vid stranden. Mörker som ligger däröfver, apokalyptiskt som på en symbolistisk målning, i strimmar. Ljus ur hyddan. Mörkare än i den gamla drömmen, mer åt öster. Ej själf inne där.

2) Den gamla drömmen: uppe hos S—s i V—e med mörker öfver huset som öfver trollhusen uppe i bergen i en norsk saga — men vi äro inne. Så igen mors hydda lågt nere vid stranden; mörker men ett fantastiskt ljus ur natten. Låg strand, västerperspektiv. Där inne i hyddan.

(Variation: en dylik hydda, mors; jag hemma och läser på min juridik — känsla att ha blifvit efter.)

3) Mitt gamla rum i staden — ljus i alkoven, mörkt utanför. Så in i förmaket: nu skär sommarnattsglans, kristallglans (candor) från rymden öfver stolarnes hvita öfverdrag.

Allt lyckligt återställt men *vemod*. Efter många år!

4) Ett fantastiskt Köpenhamn, något helt annat än det verkliga, men som jag återser. På afsides hemiska gator, kolossalt höga och mörka hus, en myrskatt, en labyrint, ett pandemonium. Plötsligt ur gatunätets virr-

verkliga marmorkyrkan men på ett helt annat sätt och i helt andra omgifningar.

5) Morgon på kajen utanför vårt — kl. 10 förmiddagen — klar sol i öster! Därpå utanför husets andra sida, åt väster — här ännu mörkt, ännu natt *fastän samtidigt*. Svag känsla af beklämning och olycka.

6) Vägen utåt hafvet sådan jag väl känner den, och dock en helt annan. Har varit här för länge, länge sedan. Vadar i sand. Nu ute på den långa stenpiren i hafvet, chokoladbruna moln, våldsamma gröna böljor, en blåst som står rätt genom kläderna! är egentligen ensam men känner liksom andra omkring mig, vet dock ej hvilka. — Så icke längre på stenpiren utan på en sandstrand sagolikt långt borta åt väster. Svärmodig, brun, sotaktig skymning, men ingen känsla af olycka. Tycker att jag skall bada i öppna hafvet, många andra rundtomkring skola också bada, inga som jag bestämt känner men af hvilkas själar jag dock känner en påverkan.

7) Ute på lasarettet i X (söder om staden) skall bli danstillställning (hos hvilka?) De mina skola med. Jag går därifrån, in mot staden; oerhört soligt genom moln som före åskväder; går i slarfvig negligé utan väst och krage; möter fröken . . . på vägen ut, annars ensam; generar mig därför icke, har på något vis orsaker att gå så, är nonchalant, bryr mig ej om henne. — Så hemma hos oss i staden; uppe i salen fönstren öppna mot gatan; ingen häruppe, tomt, E . . . är dock med på något sätt, vi skola sedan ut till danstillställningen. Också här känns åskvädet i faggorna, i den tomma våningen med de öppna fönstren. Lätt, glad, sorglöst negligerande stämning, solen stickande genom åskluften.

8) Åkningen efter hästarna den gröna skogsvägen — det stora gyllne molnet.

9) Väster om staden — jag hvilat på en grön liten brant; lätt, sväfvande, eterisk stämning. E—a ler mot mig med ett skärt ungt flickansikte — gått ditut för att möta henne — drar mig nu med sig långt ut i mitt fantastiska väster med öppen strand; drömmen liksom upplöses i ett lyckligt fjärran.

10) Min Jupiter-dröm. Står hemma på min rektangulära gård, innesluten af fyra byggnader. Det är på ljusa dagen, men midt öfver mitt huvud sväfvat planeten Jupiter, visserligen på en enorm höjd men i själfva verket i fruktansvärd närhet till jorden. Pinsamt blå, klar luft, i hvilken jag tydligt ser planetjätten. Stämning af världsundergång; en liten gosse leker vid min sida på gården. — Med ens är det emellertid afton, den förfärliga planeten ser jag ej längre i senit (jag står heller inte längre på gården utan har fri utsikt rundt horisonten) men den har snabbt ilat längs denna och passerat hela cirkeln; nu sväfvat den i väster just där solen skall gå ned . . . Och mot solens mildt majestätiska, kolossala strålfod tycker jag att Jupiter blir till intet, försvinner, upplöses . . . faran är öfver (en synnerligen oastronomisk fantasi!)

11) Går med en kamrat öfver en bergshöjd nära staden. Ser mot himlen ett kolossalt ansikte, smärtsamt uppåtriktadt, bedjande, svartlockigt — den vandrande juden. Ser ingen kropp, blott detta huvud som en hägring på molnen.

Härmed må vara nog. Det är ingenting märkvärdigt; hvar och en kunde framlägga sådant, öfversättningen i ord blir dessutom alltid högst otillräcklig, massiv, ja plump; den ger ett skema, som i förhållande till den individuella känslan blir mer än fattigt. Men denna känsla, hur innerlig kan ej den vara, innerligare än det mesta vi upplefva i vårt vakna tillstånd! Och de som läsa ofvanstående, komma kanske att med något intresse påminna sig, hvad de själfva upplefvat i det underbara landet, kanske också att litet mer än förut fästa sig därvid.

"DRÖMMAR GÅ SOM STRÖMMAR", säger ord-språket, och få äro väl de, som ägna något studium åt sitt eget drömlifs psyko'ogi. Måhända kunna dock dessa rader af den kände vetenskaps-mannen och diklaren bringa en eller annan af våra läsare att för framtiden ägna större uppmärksamhet åt ett område af mänskligt sjäslif, som helt visst gömmer på oanade upptäckter.

FÖR EN DEL ÅR sedan skref jag några sidor om "Drömmen som konstnär" i min bok "Studier och dikter" (från 1901). Åt den kanske ej så ringa allmänhet, som intresserar sig för drömlifvets underliga värld, ville jag gärna anbefalla dessa sidor till begründning, emedan antydningar där gjordes i en, så vidt jag vet, ny riktning.

Drömmen utmärker sig, såsom studien i fråga äfven nämnde, bland annat för det ogripbara, det "oändliga" i sina stämningsvibrationer. Men denna stämning är ytterst vansklig att bibringa andra. Ni kan knappt antyda den för er bästa vän. Ja, ni har själf möda att fasthålla den. De första ögonblicken efter uppvaknandet kan den ha lefvat i er hjärna med upprördt lif, men bleknar möjligen strax bort till fullständigt ingenting, och ett par timmar senare kan ni icke begripa, hvarifrån innerligheten och glansen kommo öfver detta ologiska virrvarr. Stundom lyckas man dock genom upprepade minnesakter fasthålla stämningen och inregistrera den i själen. Nedanstående uppteckningar af drömmar äro tydligen försök åt detta håll.

Att stämningen, själsmusiken, belysningen öfver en dröm — uttryckande lycka, längtan, svärmod, beklämning, — är svår att bibringa andra, beror väl mycket därpå, att den framgått ur tusen små minnen och impulser, som hafva känslvärde för den drömmande allena. Den uttrycker individens intimaste, är beroende af det inre lifvets finaste skiftningar, hvilka i sin tur framgå ur skiftningarna i själs- och kroppstillstånd, i lif och öden, och blir sålunda nästan omöjlig att öfverföra på hvarje annat väsen med om än aldrig så litet olika psyko- och fysiologiska förutsättningar.

Jppgif litvidd (under armarne), midjevidd och kjol-längd, erhåller Ni till Eder figur fullt tillförlitliga, moderna o. eleganta

Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Blus-lif 40 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr.

Expediteras portoifritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till

Mästersamuelsgatan 43, Stockholm

Iduns Mönsterafd.

Envoyé E. A. Günther

NÄR FREDEN UNDERTECKNADES.

De församlade ombudens för de olika arbetsgivare- och arbetarekorporationerna mötet å riksdagshuset måndagen den 20 dennes kl. 2 e. m. för att under envoyén Günthers ordförandeskap underteckna förlikningshandlingen. Foto för Idun af A. Blomberg.

Från vänster till höger, sittande: E. Roberg (för Sveriges Redareförening); A. E. Magnusson (för Centrala Arbetsgivareförbundet); H. von Sydow (för Sveriges Arbetsgivareförening); Envoyén Gün-

ther (förlikningskommissionens ordförande); Friherre B. Leijonhufvud (sekreterare); Stadsnotarien A. Cederborg (en af de biträdande förlikningsmännen); H. Lindqvist och E. Söderberg (för Landssekreterariatet); Ch. Lindley (för Svenska Transportarbetareförbundet); E. Blomberg (för Svenska Järn- och Metallarbetareförbundet); J. Jönsson (för Svenska Grof- och Fabriksarbetareförbundet). Från vänster till höger, stående: G. Bagge (biträdande sekreterare); A. Thorberg (för Svenska Träarbetareförbundet); C. E. Örtegren (för Svenska Måleriarbetareförbundet); J. Joelsson (för Byggnadsträarbetareförbundet).

dags och blefvo vi därvid i tillfälle att vid det historiska ögonblicket taga vidstående gruppbild af undertecknarne.

Landsfred!

HELA LANDET har under den sistförflutna veckan med spänning afväntat den slutliga uppgörelsen af de sedan månader pågående konflikterna på arbetsmarknaden; oron och osäkerheten ha liknat känslorna inför möjligheten af ett fredsbrott. Allas hopp har stått till den af regeringen tillsatta medlingskommissionen och främst naturligtvis till dess ordförande, vår nyutnämnde envoyé i Köpenhamn E. A. Günther, hvars takt, rådighet och klokhet, redan förut aflagt vackra prof i liknande, om än mindre omfattande och ansvarstunga uppdrag.

Liksom den allmänna glädjen utöfver landet efter det slutliga afgörandet natten mellan den 18 och 19 juli står i proportion till den förutgående oron, väger tacksamheten mot de män, som förstått att ur bägge parternas fordringar utdestillera det nu antagna medlingsförslaget, upp mot den möda, kommissionens medlemmar och dess ordförande fått underkasta sig. Samtidigt inser man dock full väl, att utan den goda viljan hos de stridande att å ömse håll jämkas med sina fordringar, kommissionen skulle stått maktlös, och att man ytterst måste räkna utgången, som gifvit en lösning, om än så provisorisk, af förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare, som deras förtjänst.

Undertecknandet af den slutliga öfverenskommelsen ägde rum å statsutskottets lokaler i mån-

I väntan på döden.

UTE PÅ UDDEN hade gubben Lindgren byggt sig en stuga. Jag vet inte, hvad gubben varit då han var yngre och orkade arbeta, men nu var han mycket gammal, och då jag förliden sommar besökte honom låg han för döden.

Stugan ligger längst ut. Det är den kargaste biten på hela ön, dit bonden ej ens kan sända sina kreatur, och därför har Lindgren en gång i tiden erhållit rättighet att slå sig ner där uppe. Ty högt upp ligger den, åt norr vetter det, klipporna stå lodrätt i den stora fjärden, och jag föreställer mig, att där bör vara ödsligt nog fram på hösten, då vågorna dåna ur mörkret och nordosten hviner om knutarna.

Där bodde nu emellertid gubben alldeles ensam och för döden låg han. Under sommarens lopp hade han litet emellanåt kommit ner öfver ön och bjudit ut skogsbär: smultron, hallon och blåbär; och som bären voro förträffliga, och den ena tjänsten kunde vara värd den andra, besökte jag honom förra sommaren, innan jag flyttade in. Jag hade hört, att han skulle ligga illa sjuk.

— Gubbstackarn ligger nog där död endera dagen, sade bonden, där han satt och vittjade näten, som glänste af strömming. — Han lefver inte öfver vintern och vill herrn säga adjö af kräket, så är det bäst att passa på.

Där låg han i sängen med ett så trasigt täcke öfver sig. Han var verkligen dålig, utan

plågor, men mycket matt och trött. Kan tänka, han var öfver åttio år. Elden i spiseln hade slocknat af brist på tillsyn, den hade visst inte brunnit på ett par dygn, och den gamla silfverrofvan, som hängde på en spik öfver sängen, hade stannat, då ägaren icke orkade lyfta armarna så högt opp.

— Hur står det till med Lindgren? Skralt, ser det ut, sade jag, då jag gick fram till honom.

— Åh, med mej är det allt slut. Jag ligger här och väntar, jag, svarade han lugnt.

— Lindgren skulle kanske ha doktorn hit, framkastade jag.

— Hvad ska det tjäna till. Han bor så långt bort. Det är en hel dagsresa fram och tillbaka.

Jag ställde en mugg med friskt vatten på en stol framför sängen och drog upp klockan — det var ett sällskap att höra den picka, förklarade han — tog gubben i hand för sista gången och gick.

Då jag i sommar på nytt kom här ut, frågade jag bonden efter gubben Lindgren.

— Det aset lefver nog, svarade han vresigt. Vid tillfälle gick jag dit upp.

Redan på afstånd syntes en blå rök hemtrefligt ringla sig upp ur skorstenen, det var snyggt i farstun, och gubben Lindgren satt nyter och klarögd vid bordet och åt, medan en mager kvinna stod och rörde i en gryta öfver spiseln.

— Nå, Lindgren dog inte den gången, sade jag.

Han plirade med ögonen och vände behagligt tuggan i mun:

— Nå, jag väntar allt fortfarande, jag, svarade han.

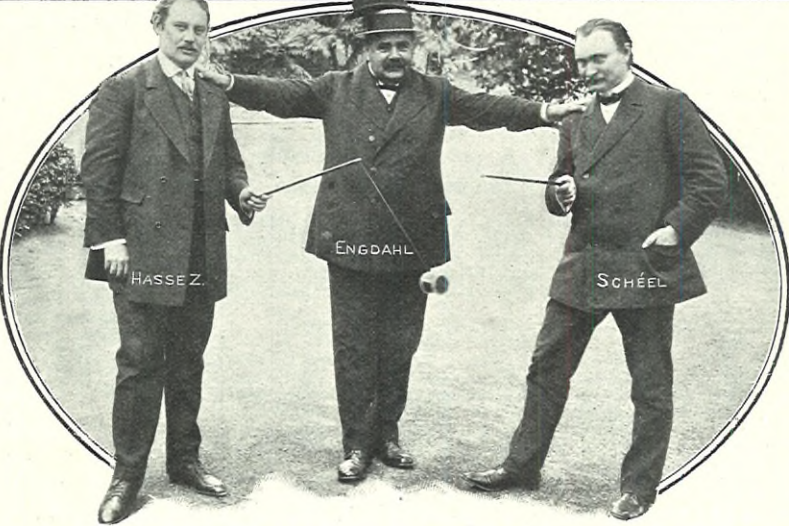
THORE BLANCHE.

Sveriges på en gång elegantaste och mest användbara modejournal för hemmen.

Iduns Modellkatalog

Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Kolorerad omslag. Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

Oumbärlig för alla sömmerskor och alla hem. Nu är tid att prenumerera.

UR KRISTALLSALONGENS SOMMARREVVY: SUSANNA VALLSTRÖM ELLER HVA SA HANS MAMMA OM DE DÅ? 1. SUSANNA (FRU SVEA TEXTORIUS) OCH SOCKERBAGAREN SÖDERLUND (HR JOHN

LIANDER). 2. FACKFÖRENINGSDANS. 3. DIREKTOIREDANS AF FRÖKEN MANETTA ERIKSSON OCH HR BERGER. 4. DE TRE REVYFÖRFATTARNE. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

dom inte med! Låt oss ta bort för 5 kr. roligt, som Oskar Andersson en gång sade, när jag försökte pruta på en teckning.

Men vi läto Susanna vara i oafkortadt skick — vi ville pröfva folket. Vi ville se om inte äfven en kvick revy skulle kunna gå.

Men vi hade väntat för mycket. Premiären kom, efter en hemsk generalrepetition utan rekvisita, men med en balett som grät öfver sina bara knän i andra aktens slutscen.

Salongen var naturligtvis utsäld. På första bänk satt redaktören Beyron Carlsson Celestin. Han bar en klockkedja, på hvilken hängde i god ordning 5 hvisselpipor. På andra bänk satt Engdahls från Göteborg hitreste skraddare. Han hade två klapprän instuckna under västen. Aftonens framgång betydde mycket för honom. I en loge på högra sidan såg man då och då en ensam kvinna resa sig, sätta sig, gå ut, komma in, vrida sina små hvita händer och bedja: O, Gud hvad har jag gjort att detta skall hända mig!? Denna ensamma lugna dam var Kristallsalongens direktris, fru Sigrid Sandberg-Ernst.

I en liten berså på baksidan af salongen satt redaktören Schéel och gräfdde ett hål i jorden med en matsked. Medlemmar af personalen, som frågade, hvad han gjorde, meddelades, att han höll på med sin egen graf. Engdahl var försvunnen och själf satt jag i en klädloge och försökte lägga patience med 33 spelkort, 4 kammar och en solfjäder. Ridån gick upp.

Jag åkte ned för en brant trappa, sprang en bit någonstans, jag vet ej hvar, och kom in i en parkettloge. Jo, det var Susanna Vallström, som spelades, första akten. Publikken var fullkomligt oberedd. Den satt som i kyrkan. Jag gled ut och stötte i dörren mot något stort. Det var Engdahl. Han hviskade:

— Det här går inte! Vi måste göra som i Göteborg. Ta hit Schéel, så gå vi in i salongen mellan bänkarna och muntrar upp dem. De förstå inte att det är en rolig pjäs.

Det lyckades. Jag fick en herre på andra parkett att ta upp applåd åt Susannas visa om Söderlund. Hela parketten stämde in. Schéel satt på öfre parkett och viftade med en röd näsduk hvar gång Liander på scenen talade fikonspråk. Folket trodde att han hörde till pjäsen alldeles som på cirkus och applåderade frenetiskt. Jag gick in i en loge. Vi voro i midten af första akten. Publikken hade börjat skratta af sig själf — en skådespelare hade råkat ut för en missägning — och stämningen måste vidmakthållas. I logen satt två medelålders damer med en yngre herre samt Engdahl. Jag hörde den ena damen säga:

— Tänk, att dom aldrig kan hitta på något som ä något med! Ta fram pipan Ernst. En sån pjäs?! Så dom springer ut och in!

Engdahl lutade sig fram mellan damerna, gaf dem hvar sin ros och sade:

— En gång när jag for till London, var jag med om en ganska lustig historia...

Jag hörde inte mer men jag såg damerna lysa upp. En så'n treflig herre! Och så artig. Jag vände mig till den unge mannen och sade: Får det lof att vara en cigarett? Han lyfte artigt sin hatt, och medan han tände cigaretten, stoppade jag handen i hans ficka och begick mitt lifs stöld. Jag tog hans hvisselpipa.

Schéel fick en god applåd efter första akten genom att starta en liten hyssning från öfre parkett. Det var riskabelt, men det lyckades. Det finns ingenting, som retar stockholmarna mer än att de inte hyssja själfva. Då applådera de i stället.

Andra akten gick lika bra. Skraddarn från Göteborg fick fram klappräna i rätta ögonblicket och Engdahl bjöd sina damer på konfekt bara för att få dem att blåsa upp påsarna och smälla af dem efter Amalias visa. Det gjorde susen. Framgången var gifven. Pjäsen gjorde en utomordentlig lycka. Författarna inropades af en herre från Göteborg (han satt på klappräna!). Och då de kommo inspringande — inte en minut att förlora! — svimmade två medelålders damer i en loge, under det att en herre i deras sällskap ropade efter en hvisselpipa.

Hr Redaktör! Så gick det till. Men jag är säker på, att inte vi hittat på knepet. Gamla Shakespeare skulle säkerligen inte vara så berömd, om inte...

Susanna Vallström gifves hvarje afton t. o. m. den 15 oktober. Biljetter säljas i Allm. Tidningskontoret samt i biljettkontoret efter kl. 5 Allm tel. 44 44. Facila priser, vänligt bemötande och smörgåsbyffé i mellanakten. Var god gör ett besök!

Eder förbundne
HASSE Z.

SLUTTABLÅ I KRISTALLSALONGENS SOMMARREVVY: "OLYMPISKA SPELEN", A. BLOMBERG FOTO.

